

Redovisning rörande bilateralt samarbete med Estland, Lettland och Litauen

(SR 12 - Regeringsbeslut 8, Regleringsbrev för 2005, 2004-12-22, Fö2004/411/MIL m fl).

INNEHÅLL

1. Uppgiften	2
2. Sammanfattning.....	2
3. Redovisning	3
3.1 Inriktning av verksamheten avseende Estland, Lettland och Litauen	3
3.2 Förslag till aktiviteter med Estland, Lettland och Litauen från 2006	3
3.2.1 <i>Chefsbesök och stabssamtal</i>	<i>4</i>
3.2.2 <i>EU Battle Group (Estland)</i>	<i>4</i>
3.2.3 <i>Fortsatt tekniskt systemstöd till tidigare donerade system.....</i>	<i>4</i>
3.2.4 <i>Minröjning i baltiska farvatten.....</i>	<i>5</i>
3.2.5 <i>Erfarenhetsutbyte av internationella operationer</i>	<i>5</i>
3.2.6 <i>Utbildning av elever</i>	<i>5</i>
3.2.7 <i>Exportstöd och materielsamarbete.....</i>	<i>6</i>
3.2.8 <i>Deltagande i övningsverksamhet.....</i>	<i>6</i>
3.2.9 <i>Fortsatt engagemang vid BALTDEFCOL.....</i>	<i>6</i>
3.2.10 <i>Frivillig försvarsverksamhet</i>	<i>7</i>
3.2.11 <i>Hemvärnsverksamhet</i>	<i>7</i>
3.2.12 <i>Rustningskontroll, inklusive Open Skies.....</i>	<i>7</i>
3.2.13 <i>Övrig verksamhet.....</i>	<i>7</i>

1. Uppgiften

Ur regleringsbrev för 2005, 2004-12-22, Fö2004/411/MIL m fl:

"Försvarmakten skall redovisa genomförd verksamhet och myndighetens totala utgifter för det säkerhetsfrämjande samarbetet med Estland, Lettland och Litauen. Redovisningen skall göras i samma struktur som årsarbetsplanerna för respektive land. Avvikelser från regeringens inriktningsbeslut i årsarbetsplanerna skall redovisas särskilt. Samarbetet i dess nuvarande form kommer att upphöra efter 2005. Försvarmakten skall i budgetunderlaget för 2006 lämna förslag enligt dessa utgångspunkter till fortsatt bilateralt samarbete med Estland, Lettland och Litauen."

2. Sammanfattning

- Samarbetet skall anta formen av ett nära och brett grannlandssamarbete liknande det vi har med de nordiska länderna.
- En allmän utgångspunkt för Försvarmaktens bilaterala förbindelser bör vara att så långt möjligt se dessa främst utifrån ett nytto- och kvalitetsperspektiv för Försvarmakten.
- Försvarmakten bedömer att det fortsatta bilaterala utbytet bör grunda sig på det samarbete inom det säkerhetsrelaterade området som Sverige haft med Estland, Lettland och Litauen under de senaste fem åren.
- I övrigt bör det finnas en beredskap att uppta samarbete även inom andra områden allt efter ländernas önskemål.
- En utgångspunkt för fortsatt samarbete är att vardera part normalt står för sina kostnader.
- Samarbetet med de baltiska länderna skall ses som en del av det militära samarbetet i Östersjöområdet och inom EU, NATO och OSSE.
- Ur Försvarmaktens synvinkel är det väsentligt att utbytet med Estland, Lettland och Litauen ges en långsiktig strategisk inriktning. En sådan förutses föreligga under våren 2005.

3. Redovisning

3.1 Inriktning av verksamheten avseende Estland, Lettland och Litauen

En allmän utgångspunkt för Försvarsmaktens bilaterala förbindelser bör vara att så långt möjligt se dessa främst utifrån ett nytto- och kvalitetsperspektiv för Försvarsmakten.

Det omfattande materielstödet som Sverige givit Estland, Lettland och Litauen är till största delen slutfört och de sista årsplanerna för samarbetet är de som tecknats för 2005. Därefter kommer inga nya planer att utarbetas.

I syfte att fortsatt upprätthålla ett – som Regeringskansliet uttrycker det – nära och brett grannlandssamarbete liknande det vi har med de nordiska länderna – har Försvarsmakten fått i uppgift att se över vilka områden man kan samarbeta inom.

Det nära och breda grannlandssamarbete vi har med de nordiska länderna sker inom områdena fredsfrämjande verksamhet och krishantering, utbildningstjänstgöring och kunskapsutbyte, lärar-, elev- och forskarutbyte, försvarsmaterielsamarbete samt informationsutbyte.

Försvarsmakten bedömer att det fortsatta bilaterala utbytet med Estland, Lettland och Litauen bör grunda sig på det samarbete inom det säkerhetsrelaterade området som Sverige haft med respektive land, reglerat i de årsarbetsplaner för samarbetet som undertecknats de senaste fem åren.

Nyligen inlett samarbete med Estland inom ramen för Nordic Battle Group utvecklas.

3.2 Förslag till aktiviteter med Estland, Lettland och Litauen från 2006

Exempel på aktiviteter i stort kan vara:

- Chefsbesök
- Stabssamtal
- EU Battle Group (Estland)
- Tekniskt systemstöd
- Ammunitions- och minröjning på land och till sjöss
- Erfarenhetsutbyte av och förberedelser inför internationella operationer
- Elever vid skolor
- Exportstöd och materielsamarbete
- Deltagande i övningar

- Engagemang vid BALTDEFCOL
- Frivilligverksamhet, hemvärnsverksamhet
- Frågor rörande rustningskontroll
- Förbandsutbyte
- Miljöprojekt av gemensamt intresse

Nedan utvecklas vissa av aktiviteterna.

3.2.1 ***Chefsbesök och stabssamtal***

Chefsmöten är väsentliga att genomföra, dels för att diskussioner skall kunna föras som har beröring med den långsiktiga utvecklingen av stridskrafterna, dels för att säkerställa att besöksutbyten kan genomföras på de lägre nivåerna. Exempel på chefsbesök är de nordisk-baltiska CHOD-mötena som genomförs årligen.

I syfte att skapa kontakter, och för att genomföra militärstrategiska och övergripande operativa samtal med andra länders centrala militära högkvarter bör bilateralt så kallade stabssamtal hållas.

3.2.2 ***EU Battle Group (Estland)***

Estland inbjöds av Statsminister Göran Persson den 28 januari 2005 att delta i Nordic Battle Group. Ett arbete kommer i närtid att inledas med att diskutera storlek och inriktning på det estniska bidraget. Samarbetet med Estland inom ramen för Nordic Battle Group kommer att utvecklas.

3.2.3 ***Fortsatt tekniskt systemstöd till tidigare donerade system***

Sverige har bidragit till utvecklandet av moderna försvarsmakter i Estland, Lettland och Litauen genom överföring av materiel enligt de årsarbetsplaner som upprättats med respektive land. Samarbetsprojekten skall vara fullständigt genomförda och avslutade under 2005. Vissa aktiviteter bedöms dock fortsatt krävas i syfte att säkerställa fortsatt funktion och säkerhet på den materiel som överförts från Sverige. Exempel på aktivitet är övervakning (krutprovtagning och analys av återstående stabilisator i krut) av tidigare donerad ammunition och stöd med reservdelsförsörjning enligt regeringsbeslut 9, 2004-09-16, Fo2004/289/SI.

3.2.4 *Minröjning i baltiska farvatten*

Försvarsmakten har sedan 1995 årligen genomfört ammunitions- och minröjningsföretag (minröjningsoperationer [MCOP]) i de baltiska farvattnen i syfte att undanröja minor och materiel som kan utgöra fara för sjöfart eller utgöra hot mot miljön. MCOP innefattar även kartläggning av minläget i Östersjön.

Det uttalade målet har sedan verksamhetens start varit att de baltiska staterna successivt skall erhålla sådan kunskap och kompetens att de själva skall kunna genomföra framtida operationer.

De svenska enheter som har deltagit i MCOP har erhållit värdefull erfarenhet av minkrigsverksamhet till sjöss. Från Försvarsmaktens sida bör minröjningsoperationer fortsatt genomföras i Östersjön, inledningsvis med inriktningen att dessa genomförs i de baltiska farvattnen, men successivt bör övervägas om minröjningsoperationerna skall utvidgas att omfatta även andra länders territorium (Sverige, Polen, Finland och Ryssland).

3.2.5 *Erfarenhetsutbyte av internationella operationer*

Estland, Lettland och Litauen är engagerade i internationella operationer och har bl a deltagit med enheter i insatsen i Irak. Vid stabssamtal har framkommit att Lettland fått nyttiga erfarenheter i Irak, särskilt vad avser ammunitions- och minröjning. Sverige å andra sidan deltar idag i flera operationer i Afrika, där de baltiska länderna ännu inte deltagit. Ett begränsat erfarenhetsutbyte kring frågor kopplade till internationella operationer bedöms vara ett område som kan ge ömsesidig nytta.

3.2.6 *Utbildning av elever*

Försvarsmakten har sedan 1994 erbjudit de baltiska staterna officersutbildning i Sverige. De officerare som utbildas får ofta ledande positioner i sina hemländer, och utgör ett värdefullt nätverk av officerare. Utbildning av elever bör fortsatt erbjudas vid svenska militära skolor, dock till marginalkostnadspris.

3.2.7 *Exportstöd och materielsamarbete*

Enligt Förordning (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten skall Försvarsmakten, inom ramen för gällande riktlinjer för svensk krigsmaterielexport, stödja svensk försvarsindustri genom exportfrämjande verksamhet.

Syftet med Försvarsmaktens internationella materielsamarbete och exportstöd är att kunna utveckla interoperabla förband som skall kunna verka vid internationella insatser, dela kostnader för utveckling, anskaffning och vidmakthållande av materiel med annat land/andra länder, överföra och utbyta teknologi för att fortsatt kunna utveckla och livstidsförlänga kvalificerad materiel samt bidra till att stärka den svenska försvarsindustriella basen.

Under de närmaste åren bedöms de baltiska ländernas ekonomi endast medge begränsad anskaffning av helt nya system. Försäljning av svenska system som utvecklas efter försvarsbeslutet 2004, kan ge svensk försvarsindustri förutsättningar att etablera sig i regionen.

Särskilda insatser kan initieras efter Regeringskansliets inriktning.

3.2.8 *Deltagande i övningsverksamhet*

Försvarsmaktens deltagande i internationell övningsverksamhet syftar till att öka interoperabiliteten. Beroende på innehållet i de övningar som Estland, Lettland och Litauen arrangerar kan ett svenskt deltagande komma att ske med förband, stabsofficerare eller observatörer.

3.2.9 *Fortsatt engagemang vid BALTDEFCOL*

Sverige stödjer sedan 1998 den gemensamma baltiska försvarshögskolan i Tartu. Skolans mål är att förbättra tillgången på officerare och civila tjänstemän för kvalificerade befattningar i Estland, Lettland och Litauens försvarsorganisationer.

Ett fortsatt engagemang vid BALTDEFCOL med lärarkraft, elev och biträdande skolchef bör ske så länge denna verksamhet är finansierad genom Utrikesdepartementet (d v s lärare t o m 2006, elev och biträdande skolchef t o m 2009).

3.2.10 *Frivillig försvarsverksamhet*

De kontakter som under ett antal år har knutits mellan de frivilliga försvarsorganisationerna i Sverige och motsvarande organisationer samt hemvärn i Baltikum vidmakthålls och utvecklas till naturliga grannlandskontakter. Organisationerna bör fortsätta utbytet vad avser vuxenutbildning utan ekonomiskt stöd från Försvarsmakten. Försvarsmakten bör dock bistå organisationerna med kontaktskapande verksamhet samt kvalitetskontrollera organisationernas verksamhet som riktas mot respektive lands försvarsmakt. Ungdomsverksamhet kan ske på uppdrag från Försvarsmakten och med särskilda medel.

3.2.11 *Hemvärnsverksamhet*

Hemvärnsverksamhet bör ske som bilateralt utbyte mellan det svenska hemvärdet och respektive lands hemvärn. Exempel på verksamhet kan vara årligt ronderande nordiskt/baltiskt hemvärnsmöte, liksom hemvärnsskolechefskonferens.

3.2.12 *Rustningskontroll, inklusive Open Skies*

De baltiska länderna har framfört önskemål om ett återupptagande av de årliga svensk-baltiska rustningskontrollmötena som genomfördes under ett par år på 1990-talet. Estland inbjöd till ett sådant möte under december 2004, men på grund av *force majeure* ställdes mötet in. Försvarsmakten bör ha ett begränsat deltagande i sådana möten, och vara mötesvärd vart fjärde år.

Lettland är medlem av Open Skies (OS) medan Estland och Litauen har godkänts för tillträde av OSCC. På grund av projektets kostnad för de enskilda medlemsländerna är det osannolikt att något av de baltiska länderna kommer att anskaffa ett eget OS-flygplan. Istället kommer de att samarbeta med en eller flera partners genom någon form av hyresavtal. Försvarsmaktens strävan bör vara att denna samarbetspartner blir Sverige. Vinsten med en uthyrning av det svenska flygplanet OS 100 är, förutom att de bilaterala banden med respektive land stärks, att Sverige får betalt för uthyrning, vilket till del kan finansiera egen OS-verksamhet.

3.2.13 *Övrig verksamhet*

I övrigt bör det finnas en beredskap att uppta samarbete även inom andra områden allt efter ländernas önskemål.